

PRZEGLĄD SYMETRII MINIMÓW
I PUNKTÓW SIODŁOWYCH
NAJCIEŹSZYCH
JĄDER ATOMOWYCH

Piotr Jachimowicz
Uniwersytet Zielonogórski

Michał Kowal, Janusz Skalski
Narodowe Centrum Badań Jądrowych

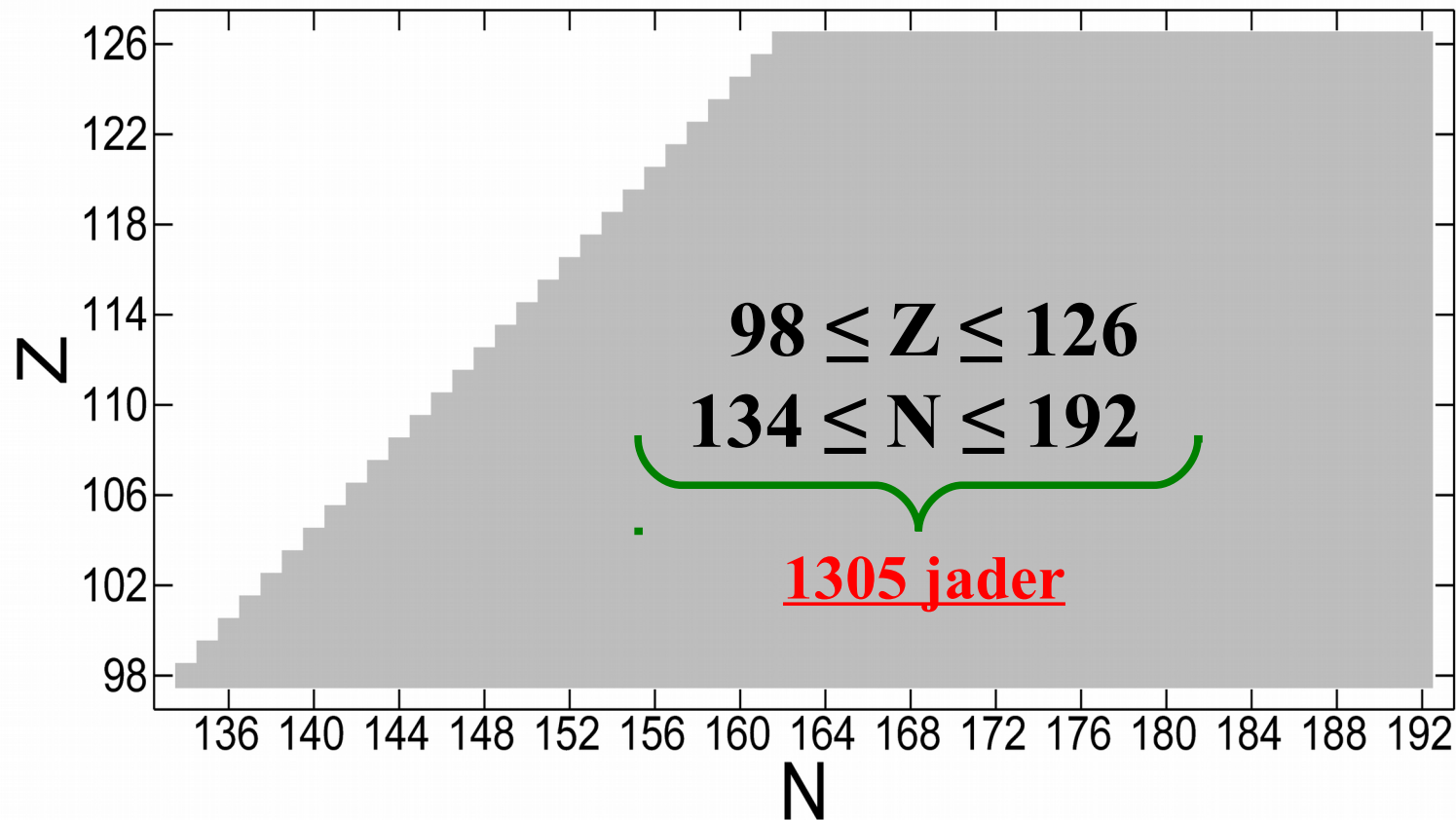
Seminarium Fizyki Jądra Atomowego, 25.05.2017 r.

CEL OBLICZEŃ

adiabaticzne bariery rozszczepieniowe B_f :

- wyznaczenie stanów podstawowych
- wyznaczenie punktów siodłowych

analiza w obszarze jąderek parzystych i nieparzystych

METODA OBLICZEŃ

Podejście mikroskopowo–makroskopowe :

$$E_{tot}(def, Z, N) = E_{macro}(def, Z, N) + E_{micro}(def, Z, N)$$

$$\begin{cases} E_{macro}(def, Z, N) = Yukawa + exp \\ E_{micro}(def, Z, N) = Woods-Saxon + pairing BCS \end{cases}$$

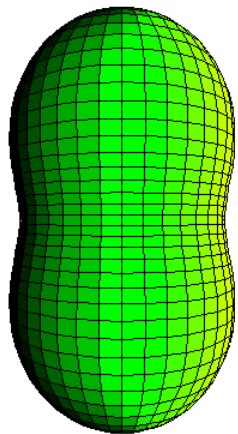
dla jąder nieparzystych : metoda blokowania

- S. Ćwiok, J. Dudek, W. Nazarewicz, J. Skalski and T. Werner, *Comput. Phys. Commun.* **46**, 379 (1987).
- H. J. Krappe, J. R. Nix and A. J. Sierk, *Phys. Rev. C* **20**, 992 (1979).
- I. Muntian, Z. Patyk and A. Sobiczewski, *Acta Phys. Pol. B* **32**, 691 (2001).

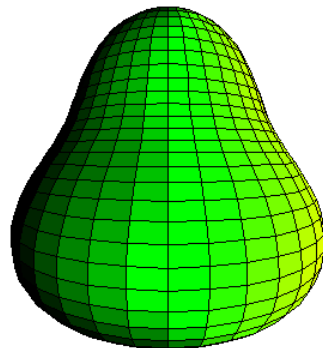
PARAMETRYZACJA KSZTAŁTU

Definicja promienia jądra :

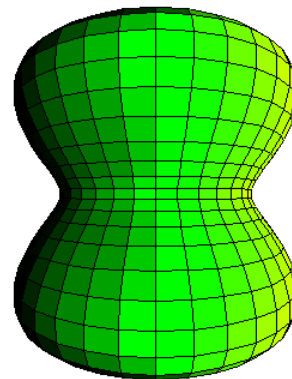
$$R(\vartheta, \varphi) = c(\{\beta_{\lambda\mu}\})R_0\left\{1 + \sum_{\lambda=1}^{\infty} \sum_{\mu=-\lambda}^{+\lambda} \beta_{\lambda\mu} Y_{\lambda\mu}(\vartheta, \varphi)\right\}$$

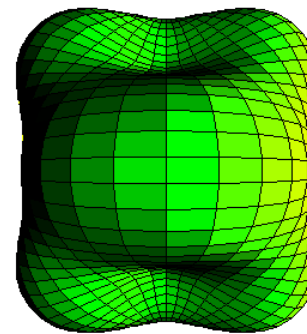
β_{20}

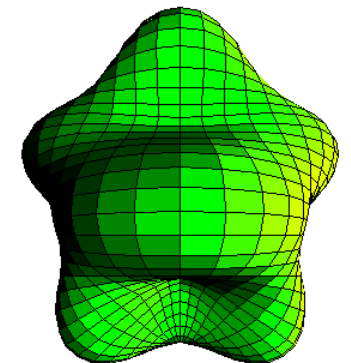
β_{30}

β_{40}

β_{42}

β_{52}

$\mu \neq 0$

NIEOSIOWE

STANY PODSTAWOWE

Przyjęta **7-wymiarowa** przestrzeń deformacji :

$$R(\vartheta, \varphi) = c(\{\beta_{\lambda 0}\})R_0\{1 + \beta_{20}Y_{20} + \beta_{30}Y_{30} + \beta_{40}Y_{40} \\ + \beta_{50}Y_{50} + \beta_{60}Y_{60} + \beta_{70}Y_{70} \\ + \beta_{80}Y_{80}\}$$

- **7-wymiarowa minimalizacja** w oparciu o metodę gradientową
- minimalizacja **powtarzana co najmniej 30 razy** dla danego jądra
- stany podstawowe znajduwane poprzez minimalizację energii względem **parametrów deformacji oraz konfiguracji**

MASY W STANACH PODSTAWOWYCH

Porównanie dla $Z \geq 82$ (tj. 252 jąder)

	e-e vs. EXP	o-e vs. EXP	e-o vs. EXP	o-o vs. EXP
Number of nuclei	74	56	69	53
The largest discrepancy	0.83 MeV	0.84 MeV	1.12 MeV	1.39 MeV
Average discrepancy	0.21 MeV	0.34 MeV	0.36 MeV	0.57 MeV
Root-mean-square deviation	0.28 MeV	0.43 MeV	0.44 MeV	0.67 MeV

HN – P. Jachimowicz, M. Kowal, and J. Skalski, *Phys. Rev. C* **89**, 024304 (2014).

EXP – G. Audi, A. H. Wapstra, and C. Thobault, *Nucl. Phys. A* **729**, 337 (2003).

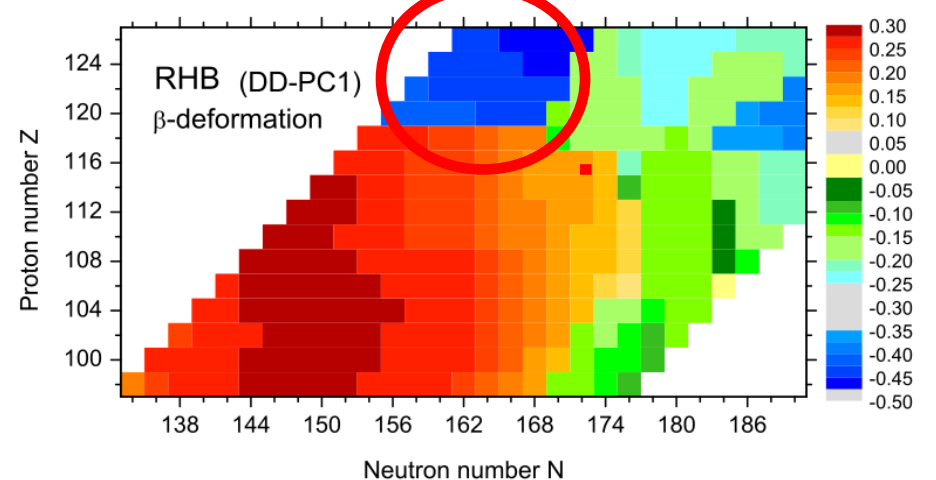
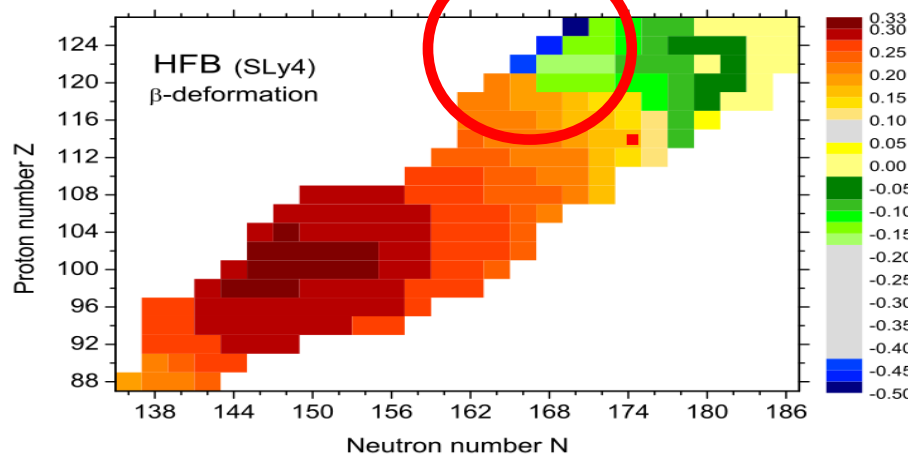
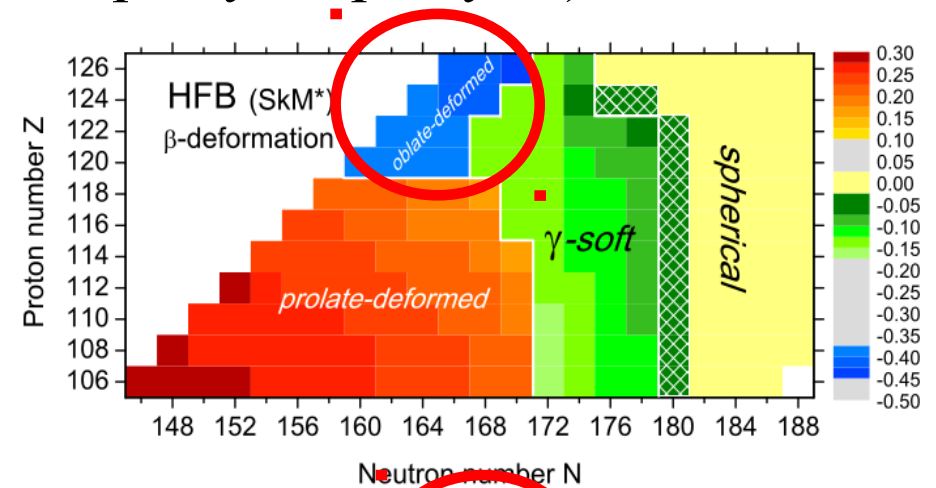
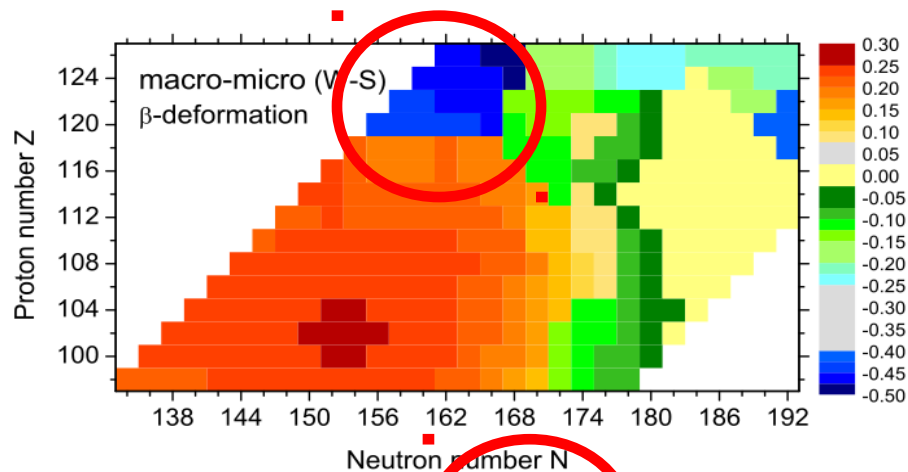
P. Möller et al., *At. Data Nucl. Data Tables* **59**, 185 (1995).

$\delta_{\text{rms}} = 0,67 \text{ MeV}$ dla **O – Hs**
 $\delta_{\text{rms}} = 0,45 \text{ MeV}$ dla **N $\geq$ 65**

DEFORMACJE STANÓW PODSTAWOWYCH

Porównanie modeli (jądra parzysto-parzyste)

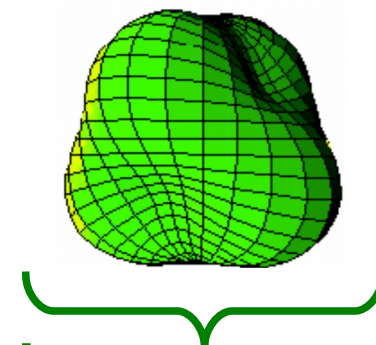
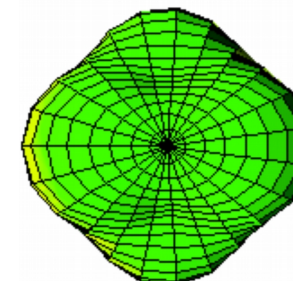
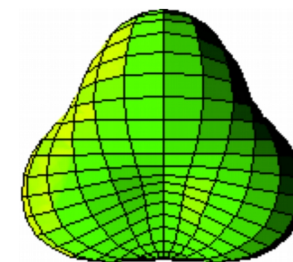
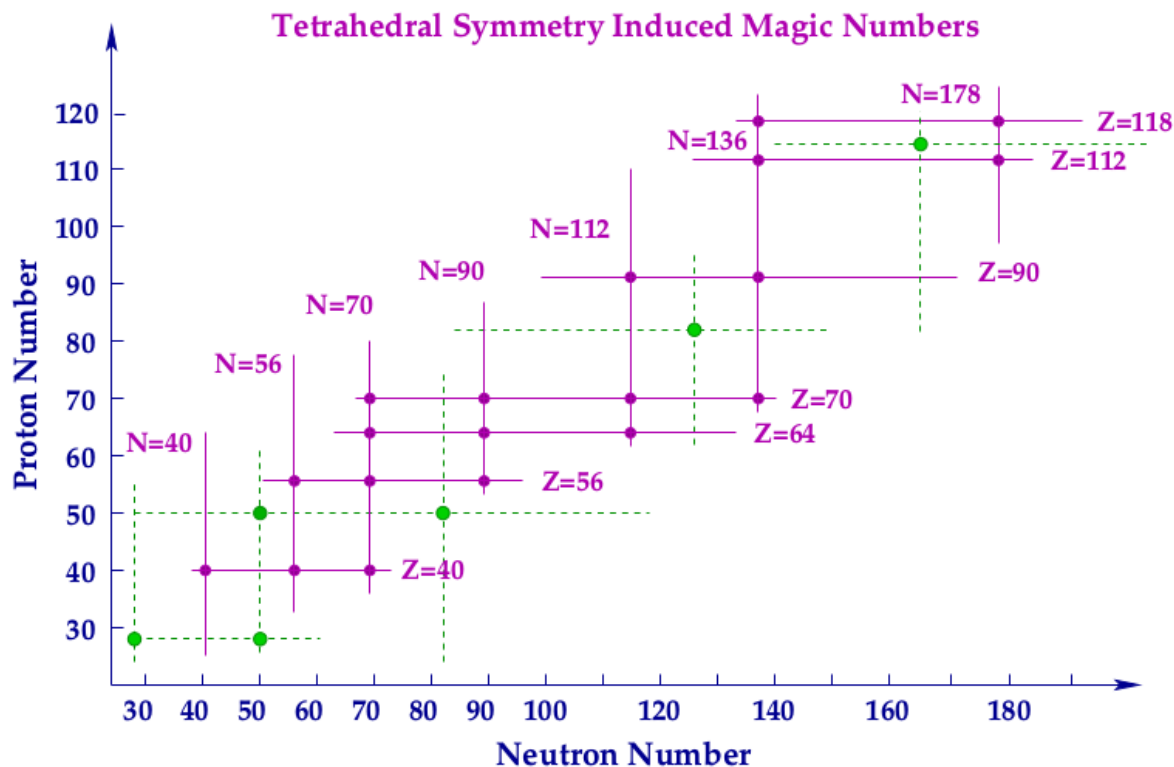
P.-H. Heenen, J. Skalski, A. Staszczak, D. Vretenar, Nuclear Physics A **944** 415 (2015)

minima SDO, jądra neutrono-niedomiarowe, $Z > 118$

SYMETRIA TETRAHEDRALNA W JĄDRACH NAJCIEŻSZYCH ?

$$Z_T = 40, 56, 64, 70, \boxed{90, 112, 118}$$

$$N_T = 40, 56, 70, 90, \boxed{112, 136, 178}$$

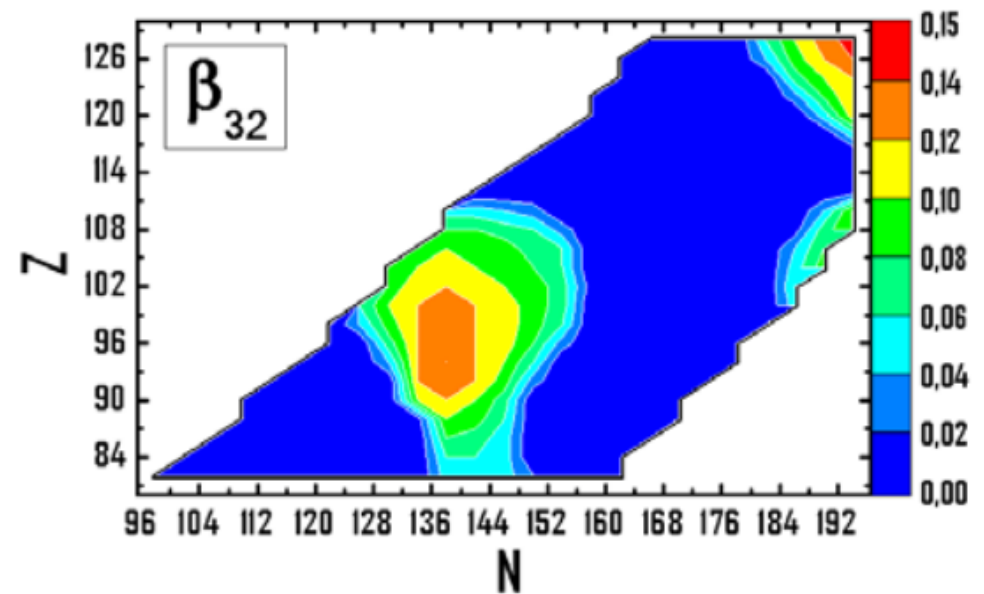
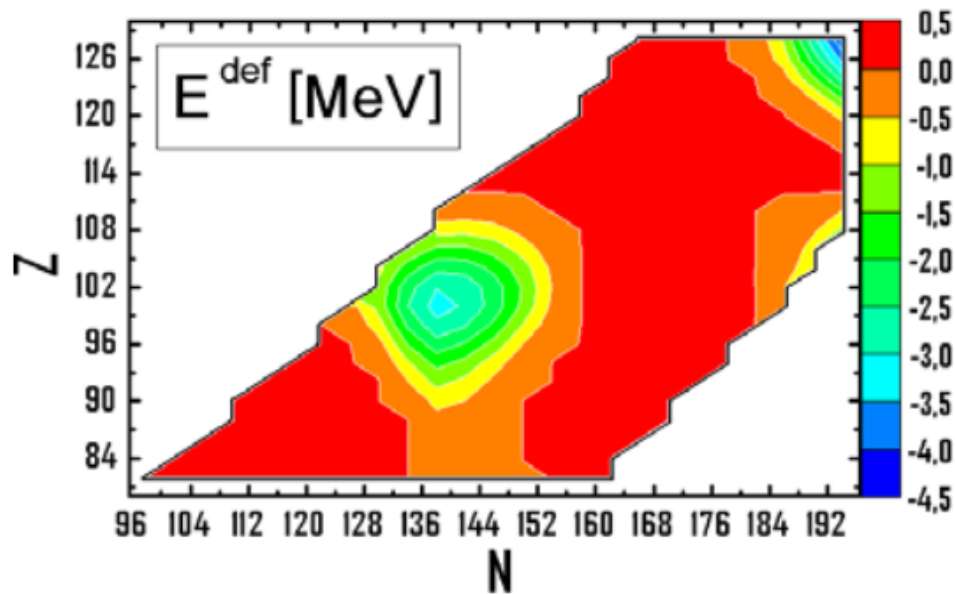
K. Mazurek, J. Dudek, A. Gózdź, D. Curien,
M. Kmiecik, A. Maj, *Acta Phys. Pol. B*, **40** (2009) 731.

β_{32}

STANY PODSTAWOWE

wstępne znaczenie parametru β_{32} :
(tylko jądra parzysto-parzyste)

$$R(\theta, \phi) = cR_0 \left[1 + \beta_{32} Y_{32}^{(+)} \right]$$

$$Y_{32}^{(+)} = (Y_{32} + Y_{3-2}) / \sqrt{2}$$

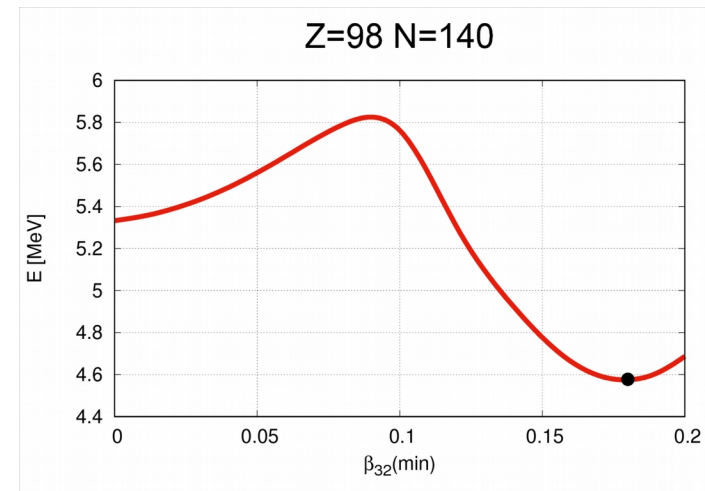
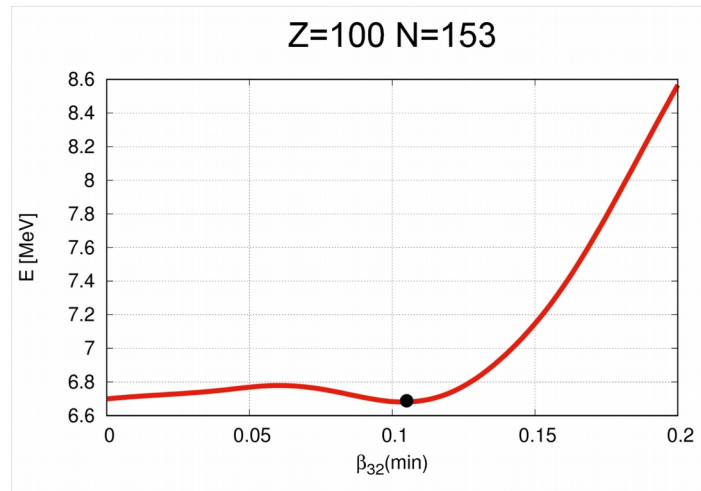
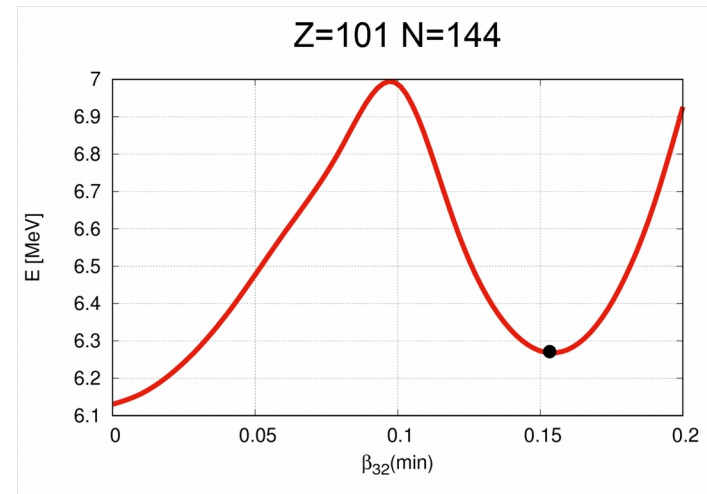
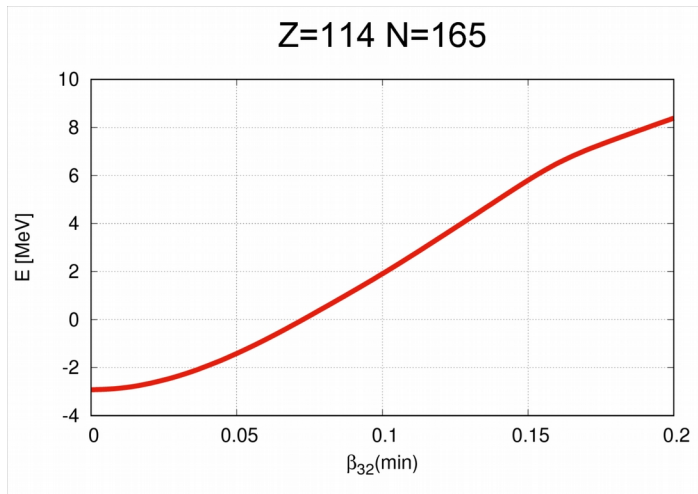
analiza jednowymiarowa ...

STANY PODSTAWOWE

warunkowa podatność na wpływ symetrii tetrahedralnej :

$$\beta_{20} \text{ i } \beta_{22} = 0$$

β_{32} (krok 0,02 w zakresie [0,0:0,25]) + $\{\beta_{30}, \beta_{40}, \beta_{42}, \beta_{50}, \beta_{60}, \beta_{70}, \beta_{80}\}_{\min}$

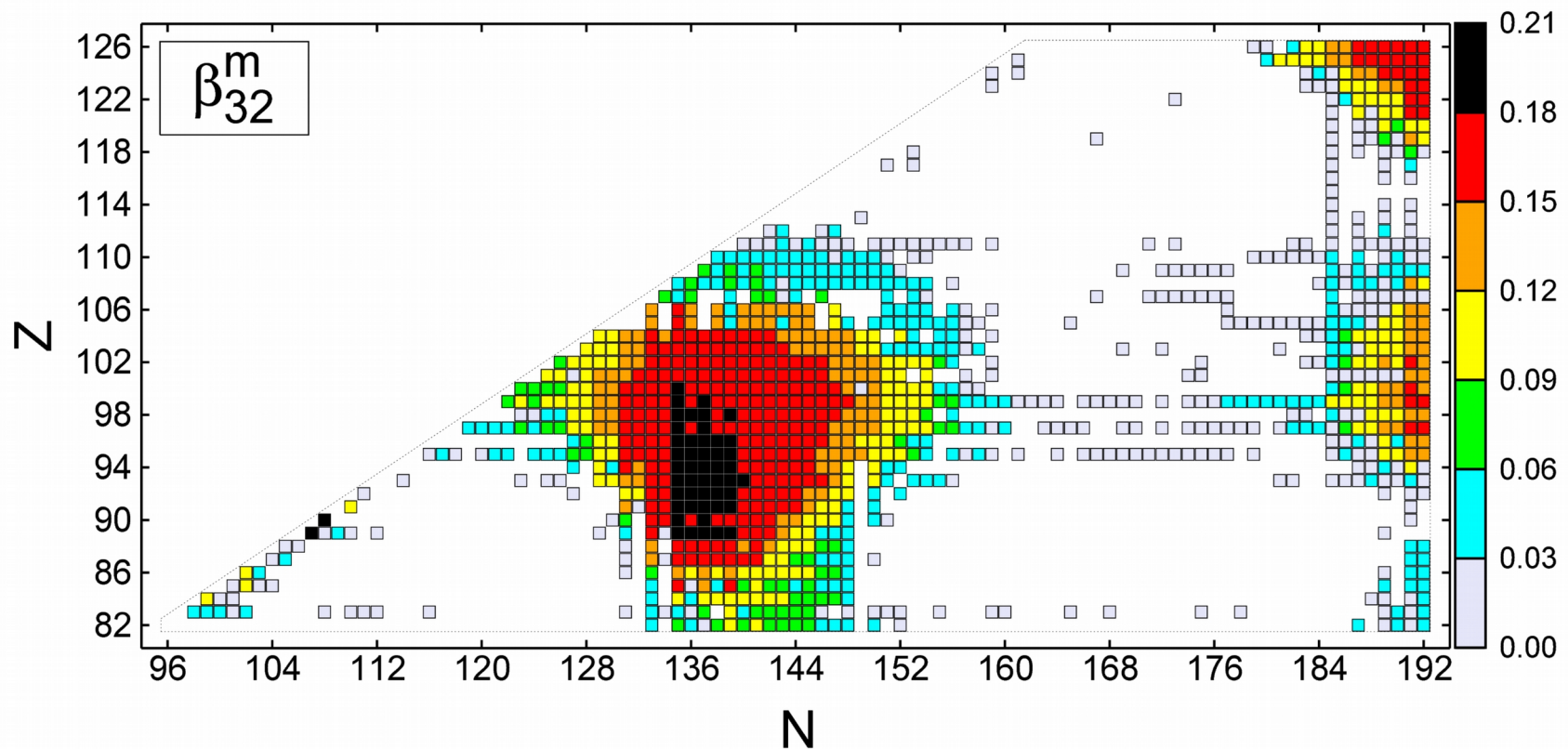

STANY PODSTAWOWE

warunkowa podatność na wpływ symetrii tetrahedralnej :

$$\beta_{20} \text{ i } \beta_{22} = 0$$

β_{32} (krok 0.02 w zakresie [0.0:0.25]) + $\{\beta_{30}, \beta_{40}, \beta_{42}, \beta_{50}, \beta_{60}, \beta_{70}, \beta_{80}\}_{\min}$

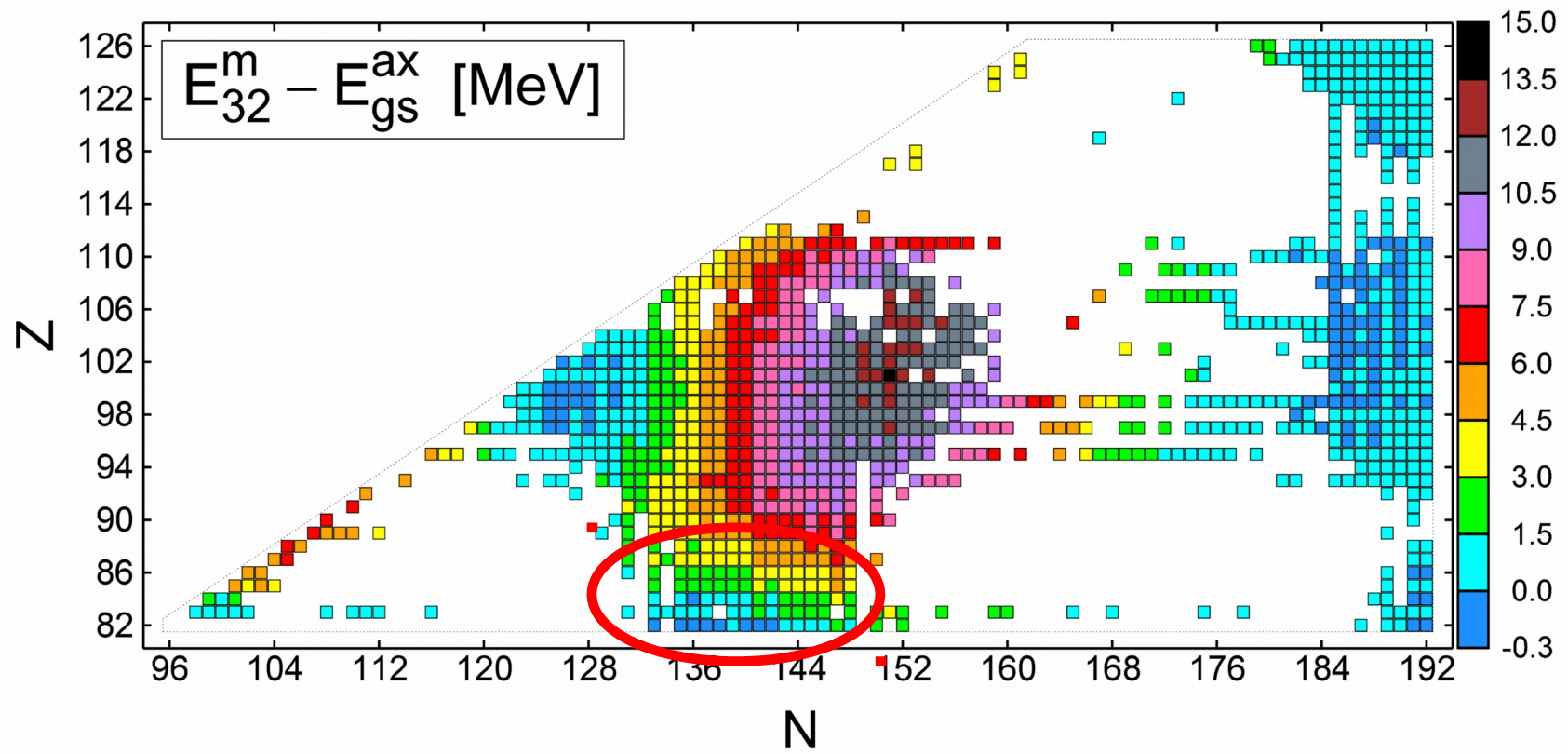

STANY PODSTAWOWE

$\beta_{32} + \{\beta_{30}, \beta_{40}, \beta_{42}, \beta_{50}, \beta_{60}, \beta_{70}, \beta_{80}\}_{\min}$ przy (β_{20} i $\beta_{22} = 0$)

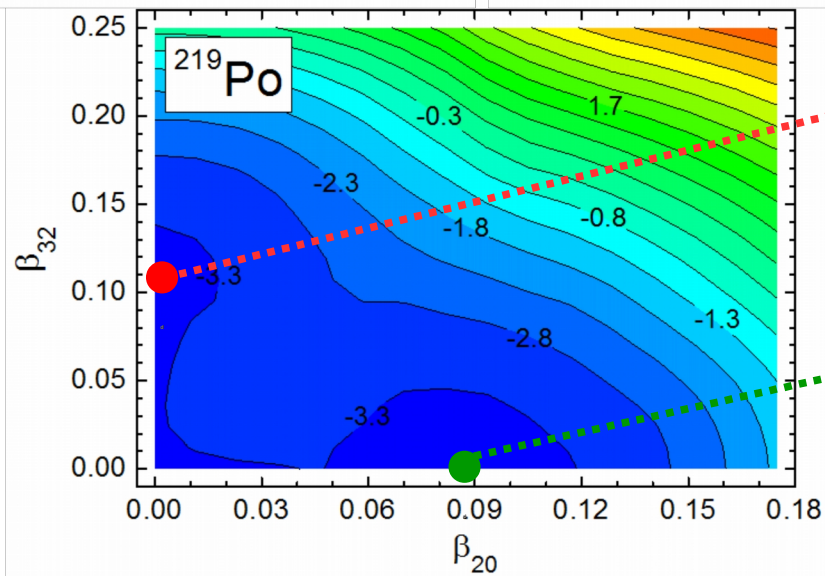
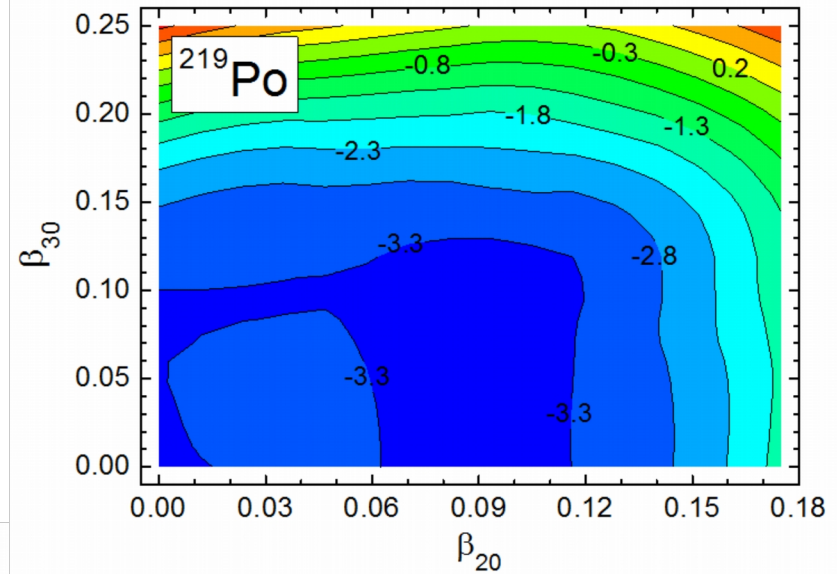
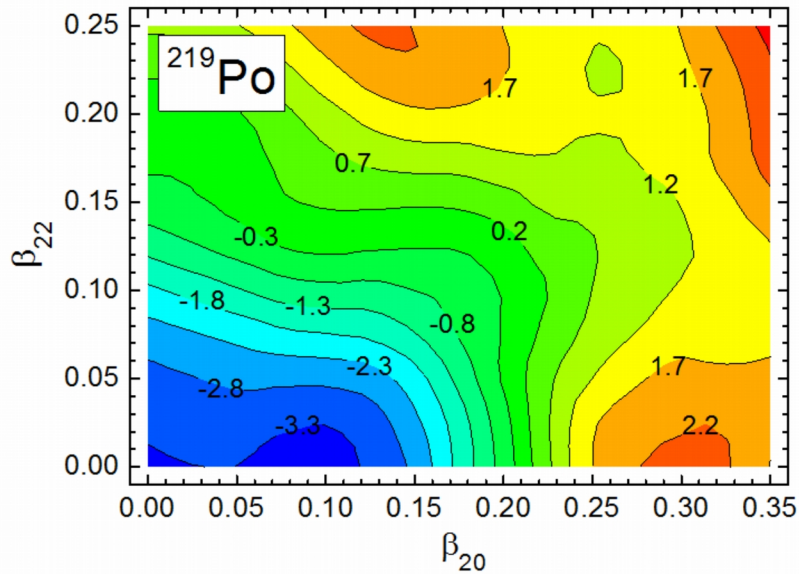
kontra

$\beta_{20}, \beta_{30}, \beta_{40}, \beta_{50}, \beta_{60}, \beta_{70}, \beta_{80}$

STANY PODSTAWOWE

$\{\beta_{22}, \beta_{22}, \beta_{30}, \beta_{32}, \beta_{40}, \beta_{42}, \beta_{50}, \beta_{60}, \beta_{70}, \beta_{80}\}$

$\beta_{32} \neq 0$

$\beta_{32} = 0$

STANY PODSTAWOWE

Przyjęta **10-wymiarowa** przestrzeń deformacji :

$$R(\vartheta, \varphi) = c(\{\beta_{\lambda\mu}\})R_0\{1 + \beta_{20}Y_{20} + \beta_{30}Y_{30} + \beta_{40}Y_{40} \\ + \beta_{50}Y_{50} + \beta_{60}Y_{60} + \beta_{70}Y_{70} \\ + \beta_{80}Y_{80} \\ + \beta_{22}Y_{22}^{(+)} + \beta_{32}Y_{32}^{(+)} + \beta_{42}Y_{42}^{(+)}\}$$

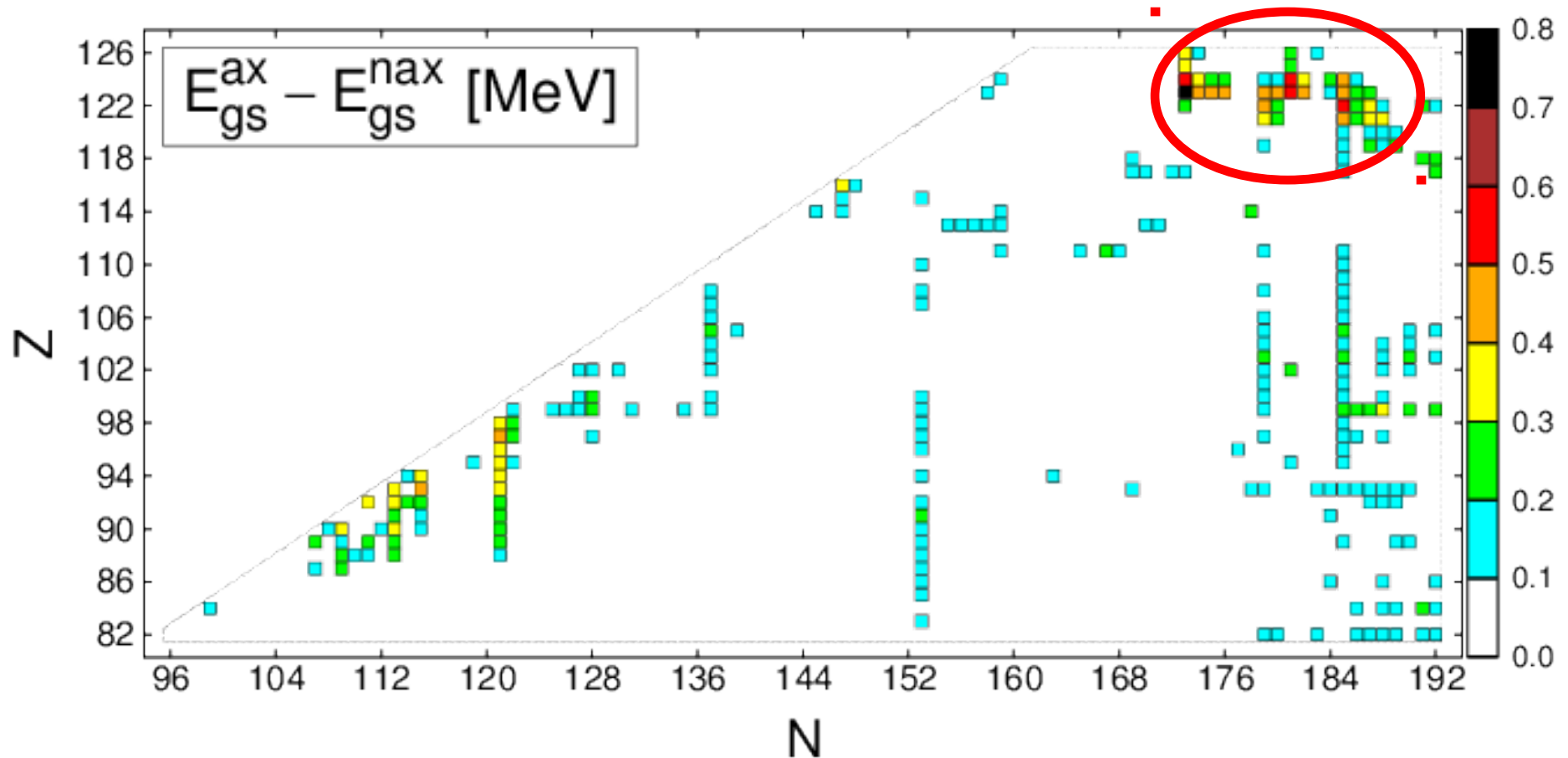
- procedura wyznaczania minimów **analogiczna jak w przypadku osiowym**
- wstępne **porównanie z wynikami osiowymi**
- analiza przypadków **przeorientowania się osi** (β_{22} przejmuje rolę β_{20})
- odrzucenie **minimów/kształtów leżących poza barierą**

STANY PODSTAWOWE

Analiza **10-wymiarowa** : $\beta_{\lambda 0}$, $\lambda=2-8$ oraz $\{\beta_{22}, \beta_{32}, \beta_{42}\}$

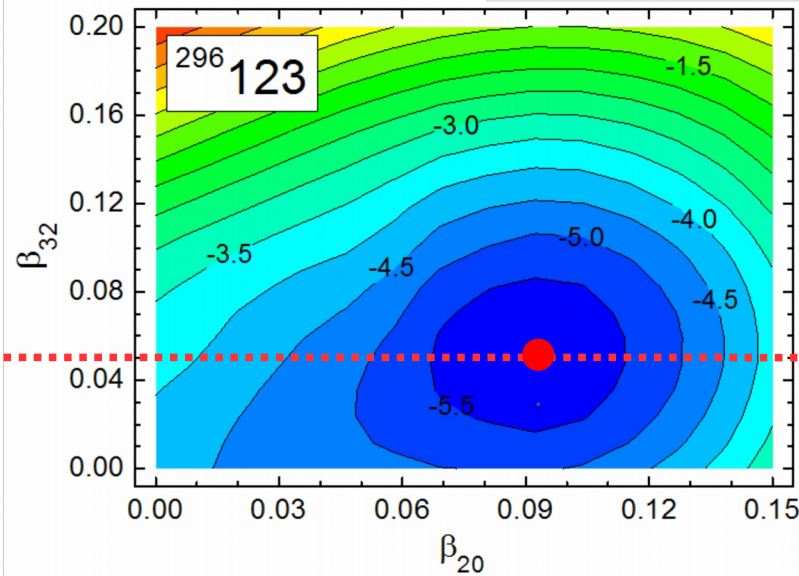
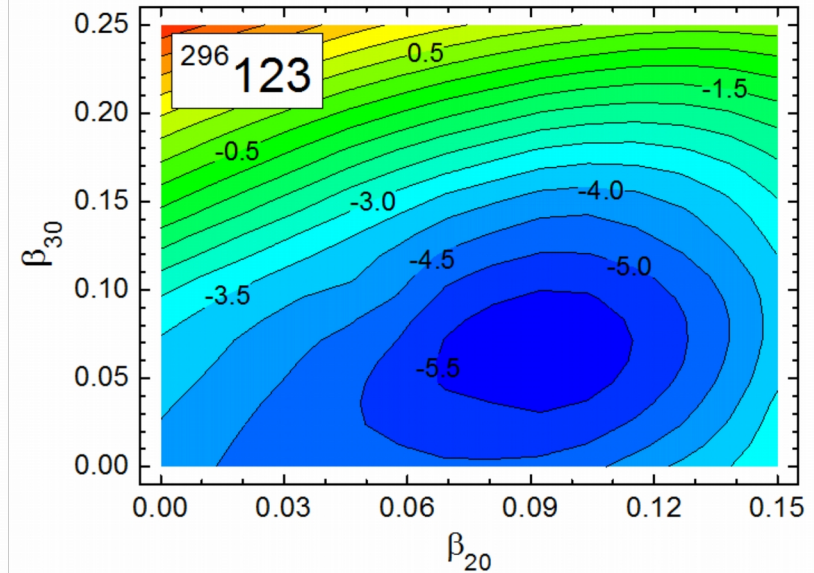
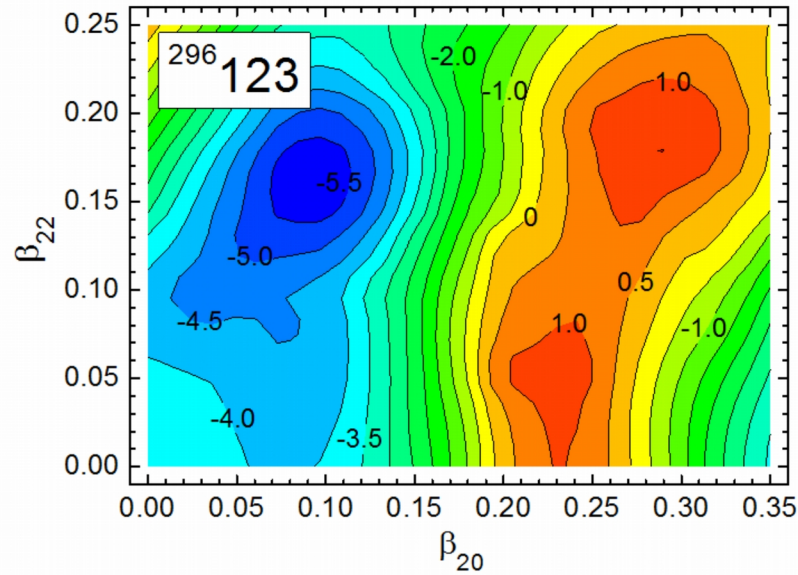
kontra

$\beta_{20}, \beta_{30}, \beta_{40}, \beta_{50}, \beta_{60}, \beta_{70}, \beta_{80}$

STANY PODSTAWOWE

$$\{\beta_{22}, \beta_{22}, \beta_{30}, \beta_{32}, \beta_{40}, \beta_{42}, \beta_{50}, \beta_{60}, \beta_{70}, \beta_{80}\}$$

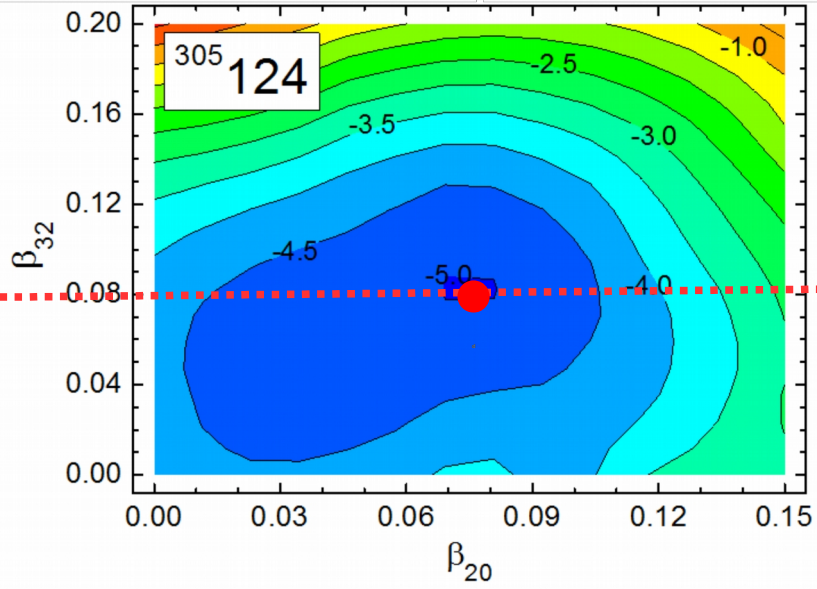
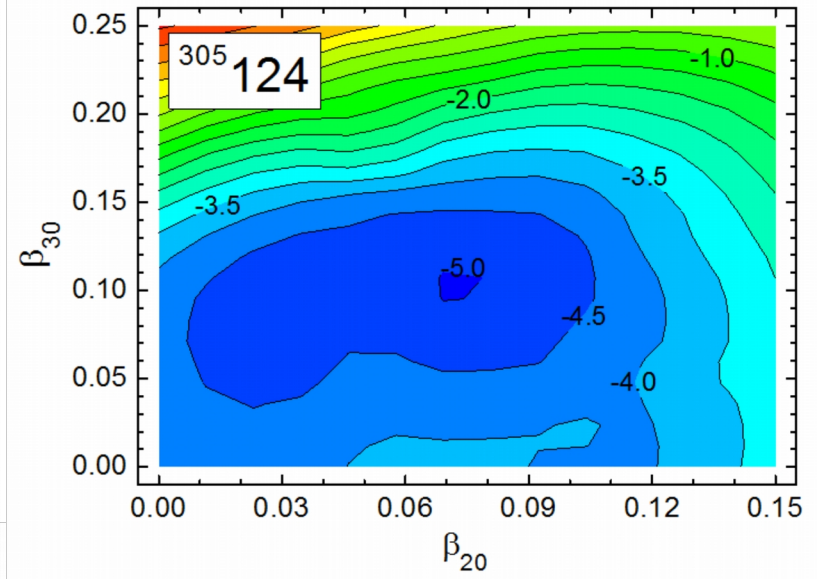
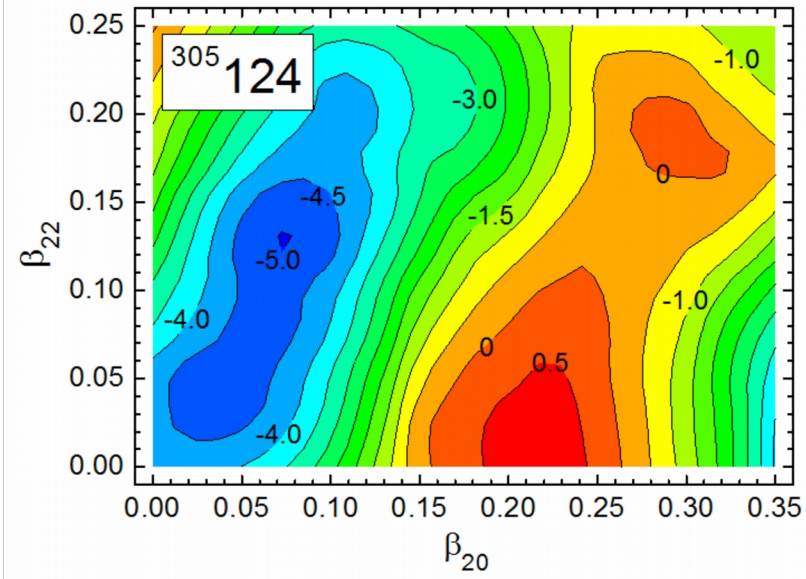
$\beta_{32} = 0,05$

$\beta_{20} \neq 0$
 $\beta_{22} \neq 0$
 $\beta_{32} \neq 0$

STANY PODSTAWOWE

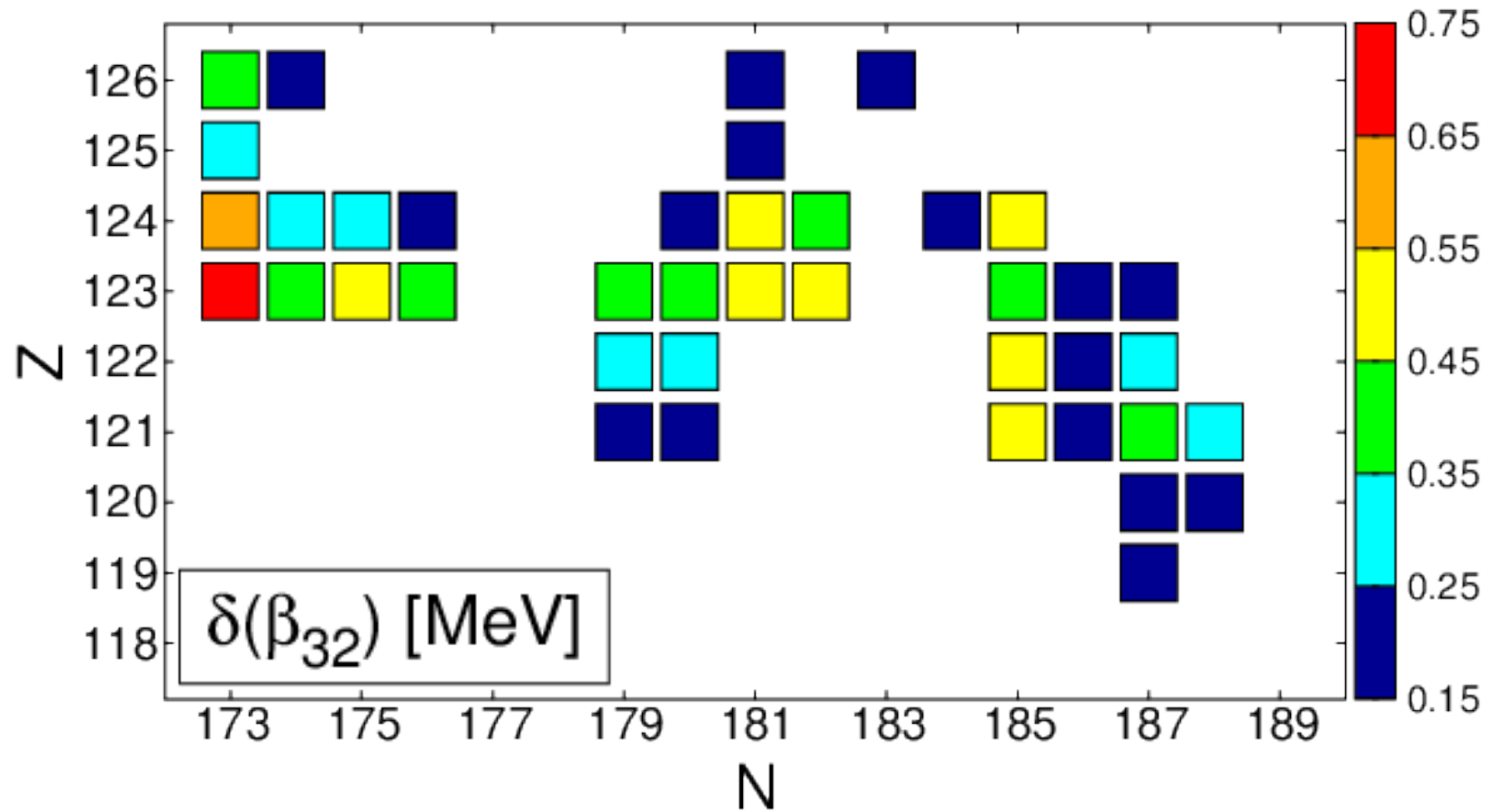
$\{\beta_{22}, \beta_{22}, \beta_{30}, \beta_{32}, \beta_{40}, \beta_{42}, \beta_{50}, \beta_{60}, \beta_{70}, \beta_{80}\}$

$\beta_{32} = 0,08$

$\beta_{20} \neq 0$
 $\beta_{22} \neq 0$
 $\beta_{32} \neq 0$

STANY PODSTAWOWE

$$\beta_{22} \neq 0 + \beta_{32}/\beta_{30} \approx \sqrt{3/5} = \beta_{33}$$

STANY PODSTAWOWE

dodatkowe testy :

1

zwiększenie **Gp i Gn o 10%** w jądrze 123_{173}

redukcja efektu $\delta(\beta_{32})$ o niecałe **0,3 MeV**

2

ustalone: $\beta_{20}, \beta_{22}, \beta_{30}, \beta_{32}, \beta_{42}, \beta_{50}, \beta_{60}, \beta_{70}, \beta_{80}$

+

dodatkowa **minimalizacja po** : $\beta_{44}, \beta_{52}, \beta_{62}, \beta_{72}, \beta_{82}$

w jądrach 123_{173} oraz 124_{182}

obniżenie energii stanu podstawowego o ok. **0,2 MeV**

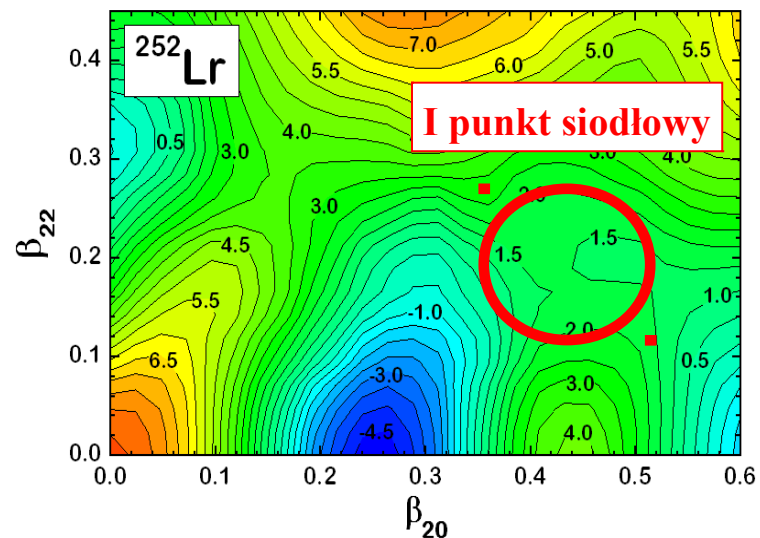
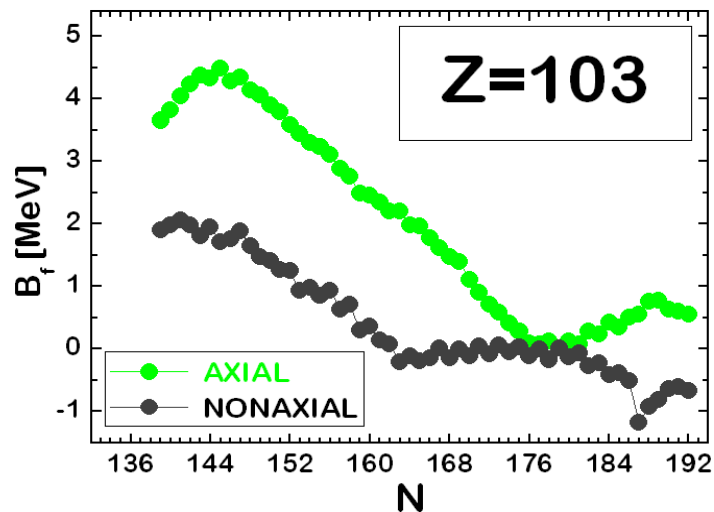
PUNKTY SIODŁOWE

Przyjęta **5-wymiarowa** przestrzeń deformacji:

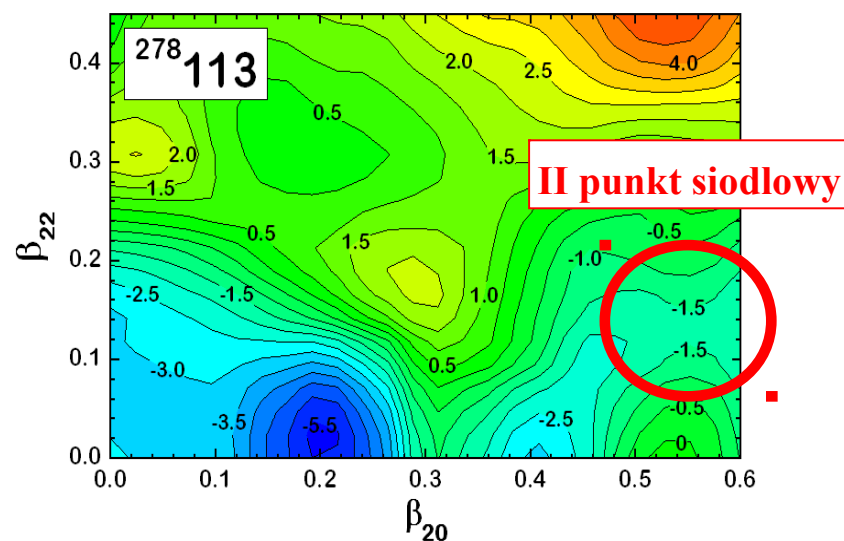
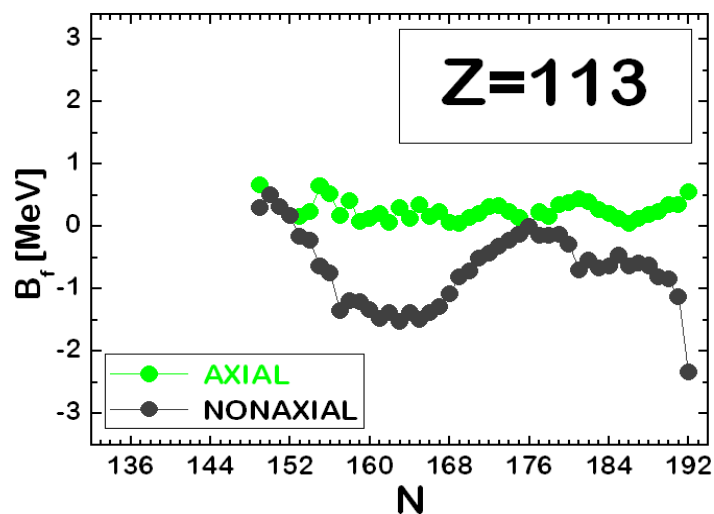
$$R(\vartheta, \varphi) = c(\{\beta_{\lambda\mu}\}) R_0 \left\{ 1 + \beta_{20} Y_{20} + \frac{\beta_{22}}{\sqrt{2}} [Y_{22} + Y_{2-2}] + \beta_{40} Y_{40} + \beta_{60} Y_{60} + \beta_{80} Y_{80} \right\}$$

- - znajdowanie punktów siodłowych na sieciach (w oknie 1 MeV) za pomocą tzw. **metody zatapiania**
  - dla jąder nieparzystych **minimalizacja energii względem konfiguracji** w każdym punkcie sieci
  - dla każdego z jąder wygenerowana sieć zawierająca ponad **50 milionów punktów** (jądrowych kształtów)
  - **uwzględnione kształty nieosiowe** (włączony parametr β_{22})

ZNACZENIE NIEOSIOWOŚCI KWADRUPOLOWEJ

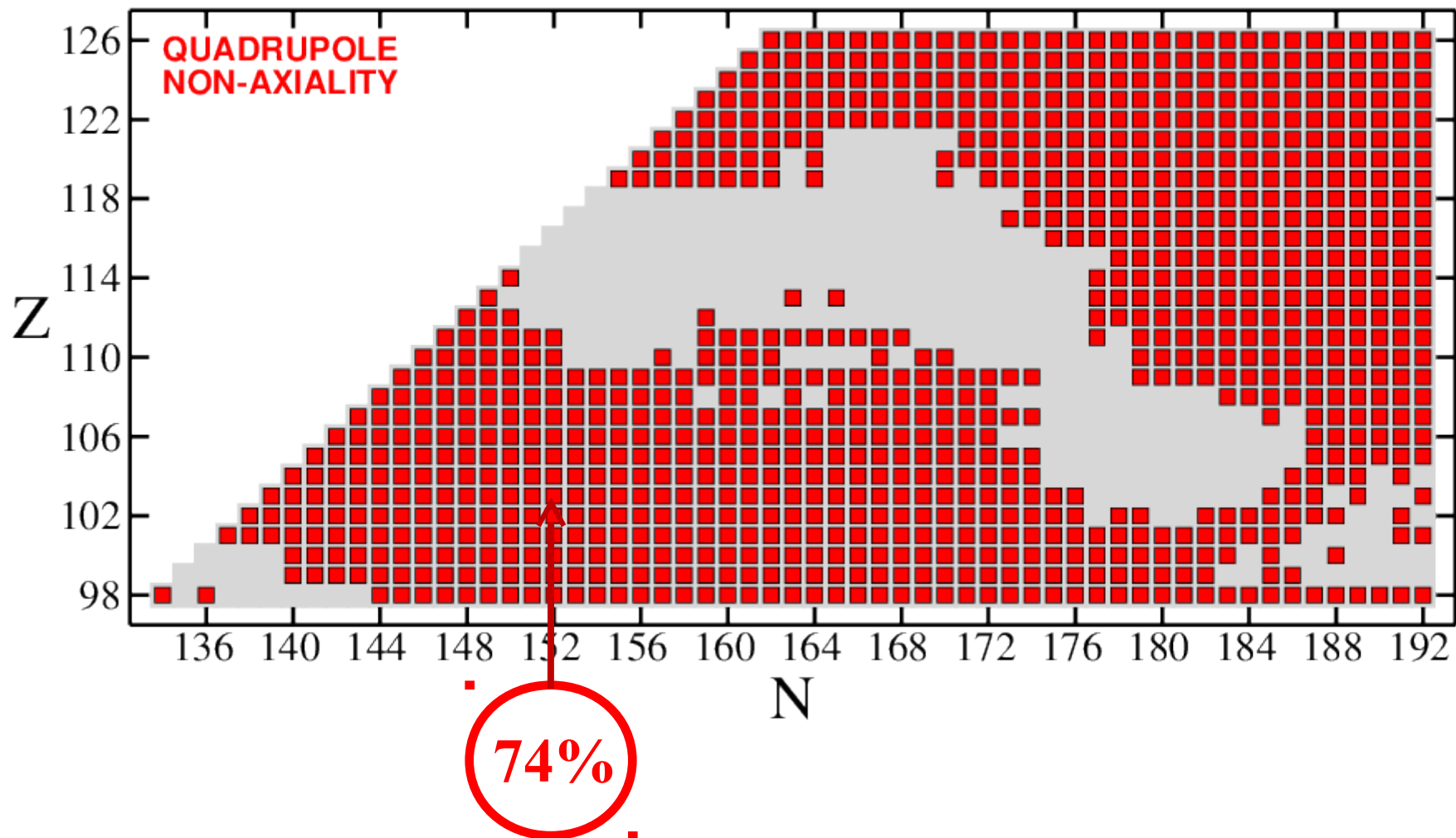

Efekt nieosiowości kwadrupolowej (β_{22}) : **do 2,5 MeV**

SIODŁA NIEOSIOWE

Całkowita liczba
przeanalizowanych jąder : **1305**

ZNACZENIE ASYMETRII MASOWEJ

- w każdym znalezionym punkcie siodłowym dodatkowa minimalizacja energii względem $\{\beta_{30}, \beta_{50}, \beta_{70}\}$
- większość punktów siodłowych wykazuje nieosiowość dlatego promień zdefiniowany :

$$R(\vartheta, \varphi) = c(\{\beta_{\lambda\mu}\}) R_0 \left\{ 1 + \beta_{20} Y_{20} + \frac{\beta_{22}}{\sqrt{2}} [Y_{22} + Y_{2-2}] \right. \\ \left. + \beta_{30} Y_{30} + \beta_{40} Y_{40} + \beta_{50} Y_{50} \right. \\ \left. + \beta_{60} Y_{60} + \beta_{70} Y_{70} + \beta_{80} Y_{80} \right\}$$

po minimalizacji okazało się, że asymetria masowa występuje tylko tam gdzie kształty są osiowe

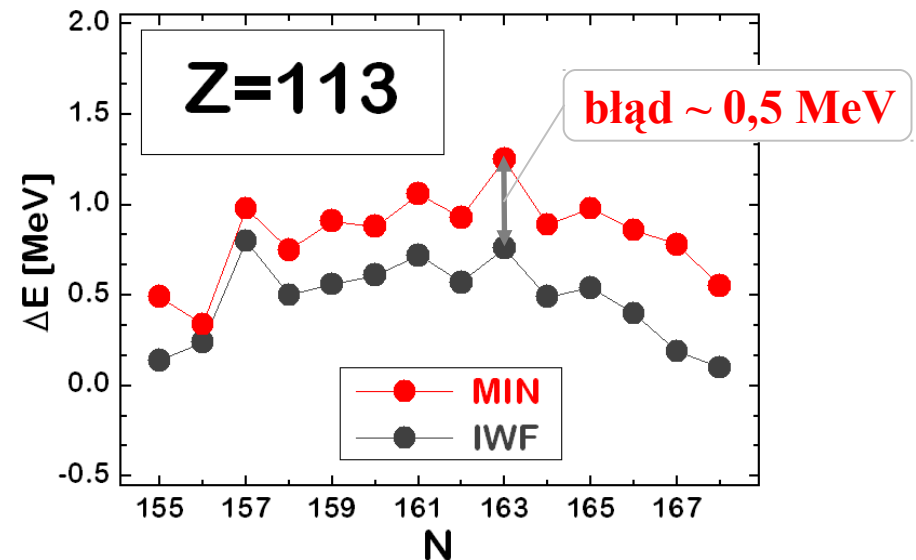
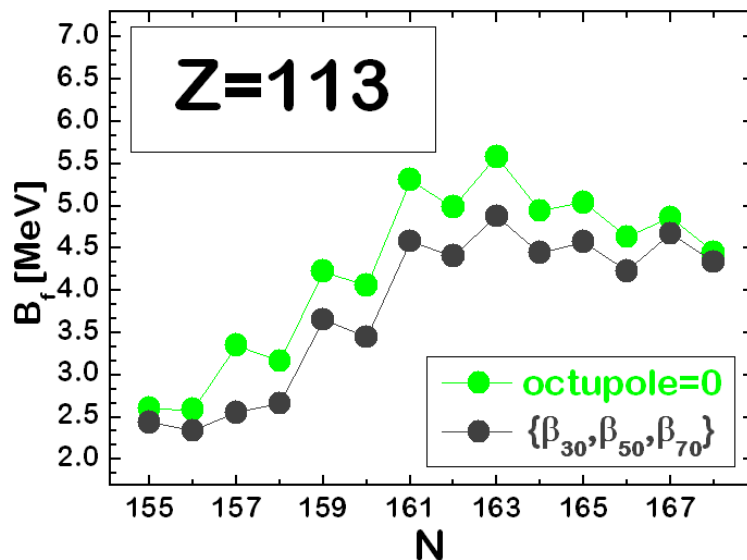
analiza za pomocą metody zatapiania na sieciach zależnych tylko od deformacji osiowo symetrycznych

ZNACZENIE ASYMETRII MASOWEJ

Analiza za pomocą metody zatapiania :

- przeprowadzona na **7-wymiarowych sieciach** : $\{\beta_{20}, \beta_{30}, \beta_{40}, \beta_{50}, \beta_{60}, \beta_{70}, \beta_{80}\}$
- wykonana dla ponad 100 jąder dla których efekt minimalizacji energii względem $\beta_{30}, \beta_{50}, \beta_{70}$ był większy niż 300 keV
- każda sieć zawierała **ponad 1,5 miliarda punktów** (jądrowych kształtów)

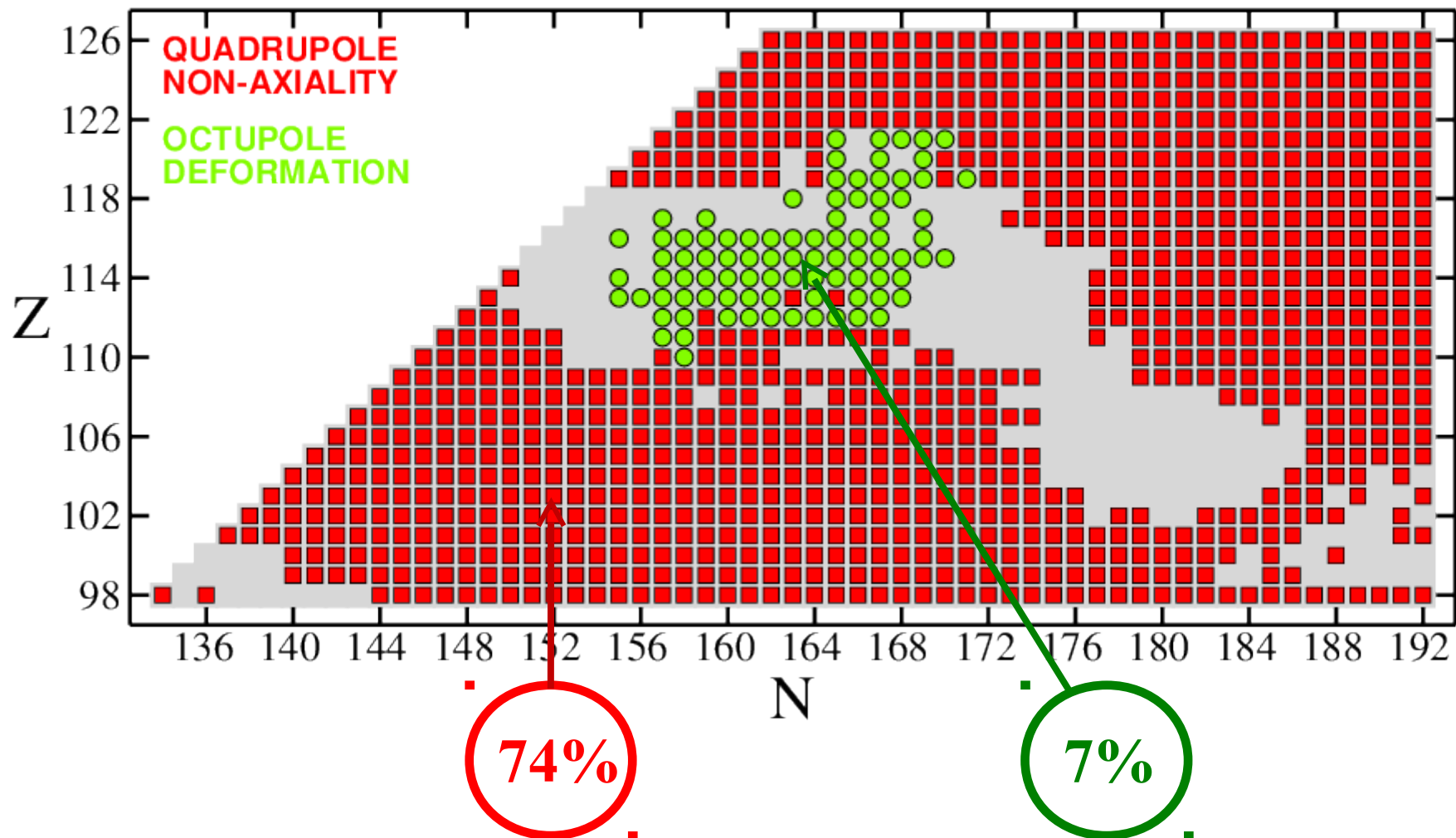
Efekt asymetrii masowej ($\beta_{30}, \beta_{50}, \beta_{70}$) w siodle: **do 0,8 MeV**

ASYMETRIA MASOWA W SIODLE

Całkowita liczba
przeanalizowanych jąder : 1305

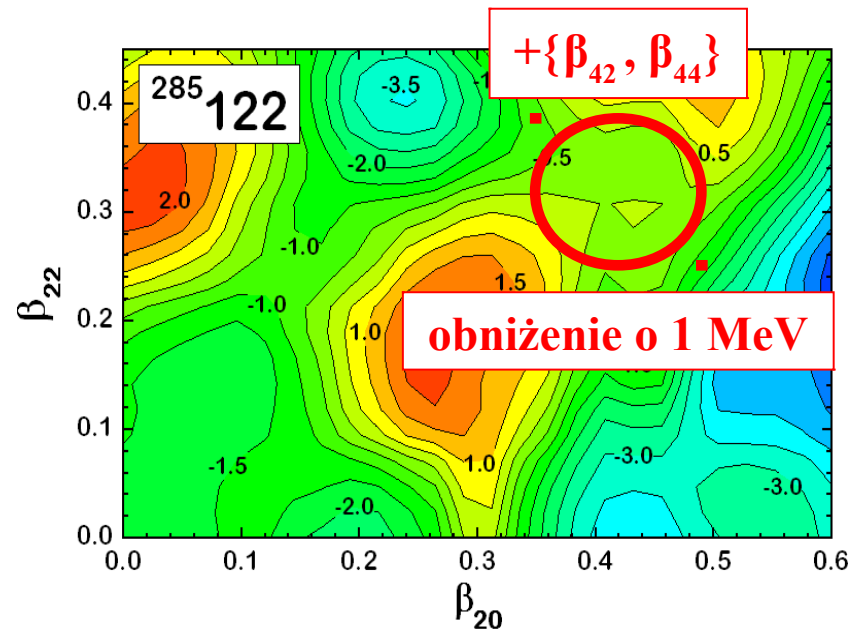
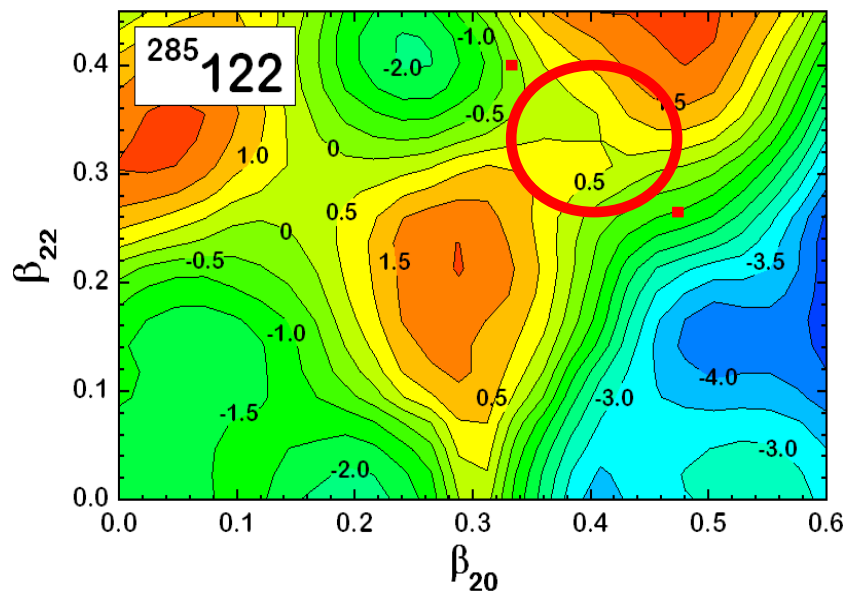

EFEKT NIEOSIOWEJ DEFORMACJI 4-RZĘDU

$$\beta = \sqrt{\beta_{20}^2 + \beta_{22}^2} \quad \gamma = \arctg \frac{\beta_{22}}{\beta_{20}}$$

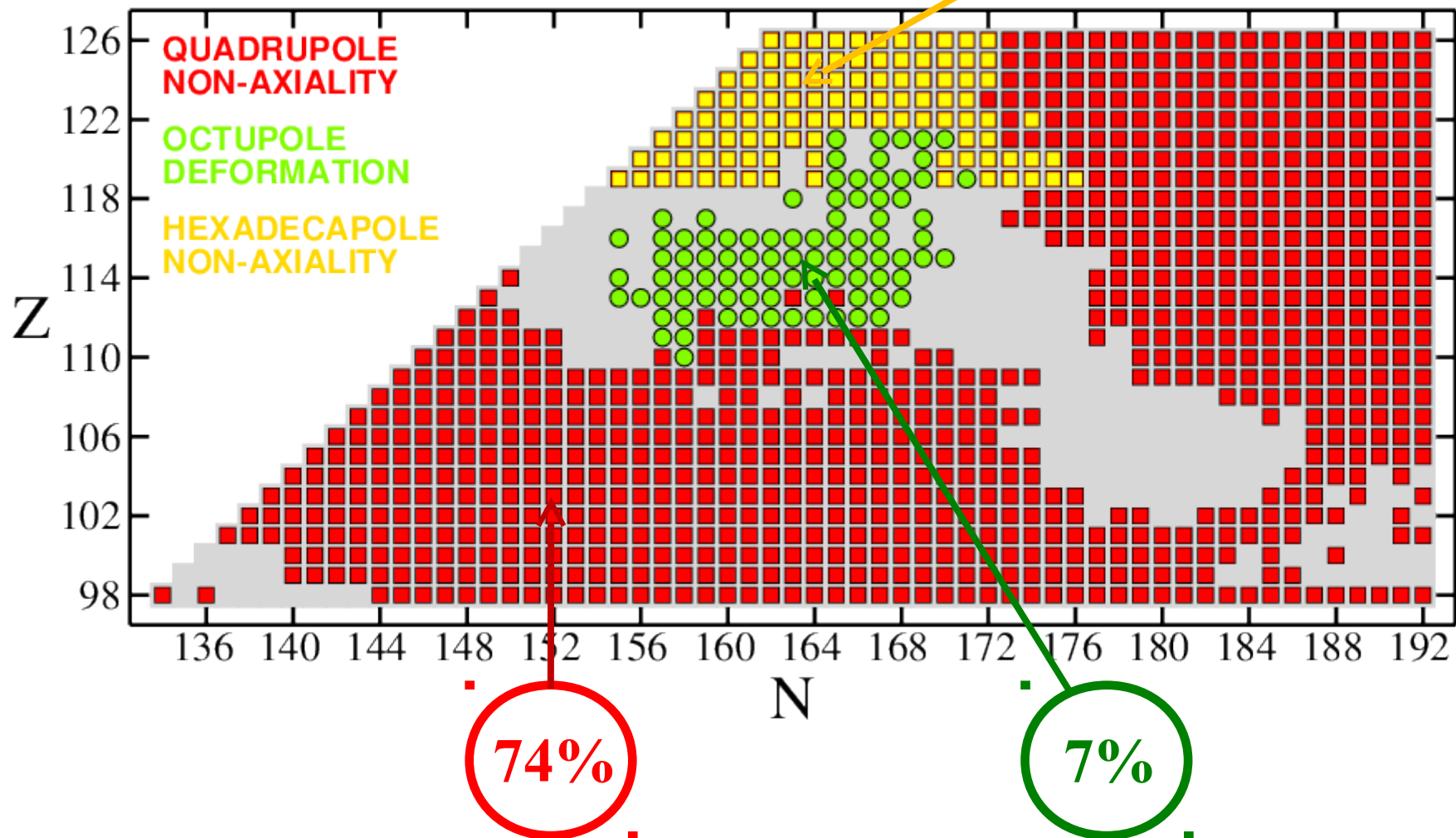
$$R(\vartheta, \varphi) = c(\{\beta_{\lambda\mu}\})R_0 \left\{ 1 + \beta \cos(\gamma)Y_{20} + \frac{\beta \sin(\gamma)}{\sqrt{2}} [Y_{22} + Y_{2-2}] \right. \\ \left. + \beta_{40} \frac{1}{6} (5 \cos^2(\gamma) + 1) Y_{40} - \beta_{40} \frac{1}{6} \sqrt{\frac{15}{2}} \sin(2\gamma) [Y_{42} + Y_{4-2}] \right. \\ \left. + \beta_{40} \frac{1}{6} \sqrt{\frac{35}{2}} \sin^2(\gamma) [Y_{44} + Y_{4-4}] + \beta_{60} Y_{60} + \beta_{80} Y_{80} \right\}$$

efekt nieosiowości
heksadekapolowej (β_{42}, β_{44}) : do około 1,0 MeV
[jądra $Z > 118$ z g.s. typu SDO

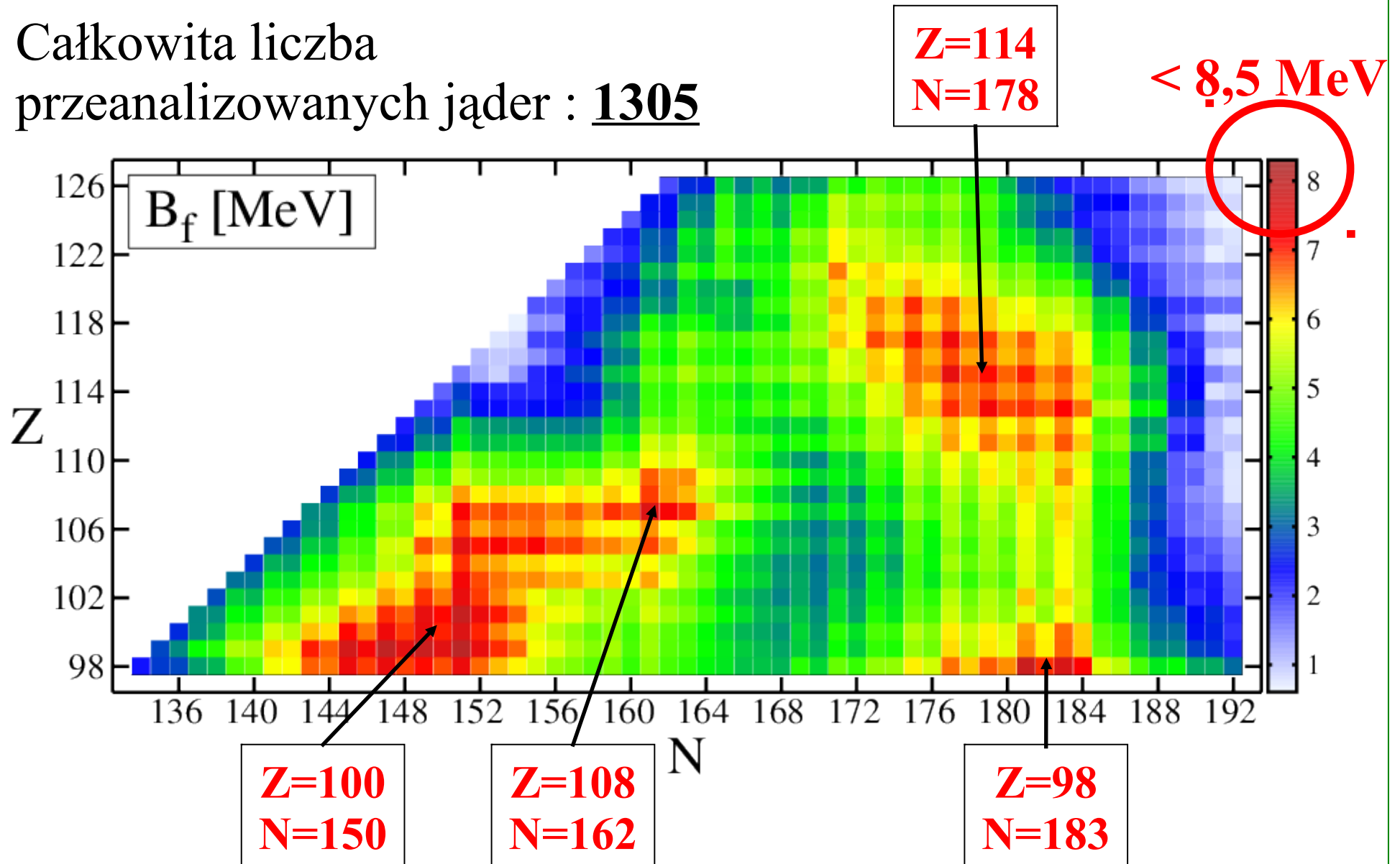
SIODŁA Z NIEOSIOWĄ DEFORMACJĄ 4-RZĘDU

Całkowita liczba przeanalizowanych jąder : **1305**

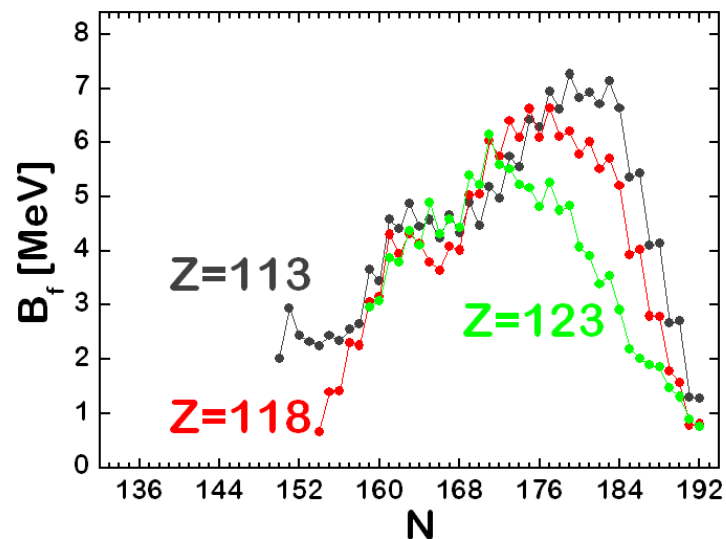
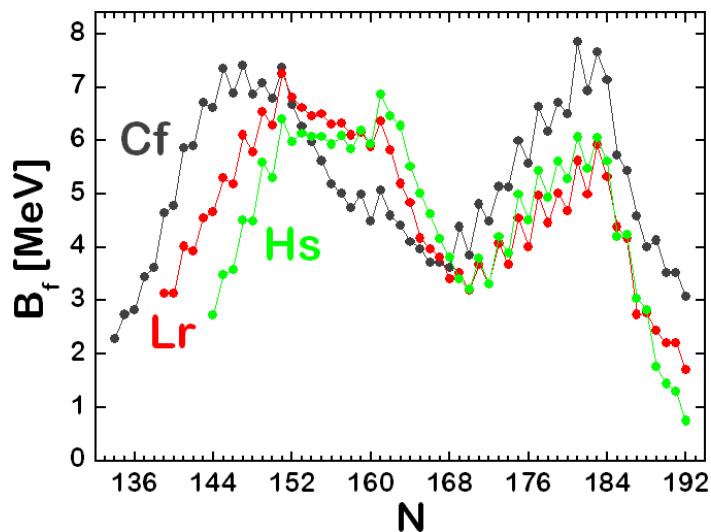
WYZNACZONE BARIERY

Całkowita liczba
przeanalizowanych jąder : 1305

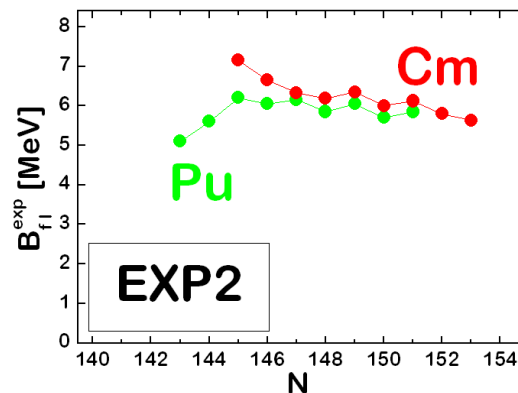
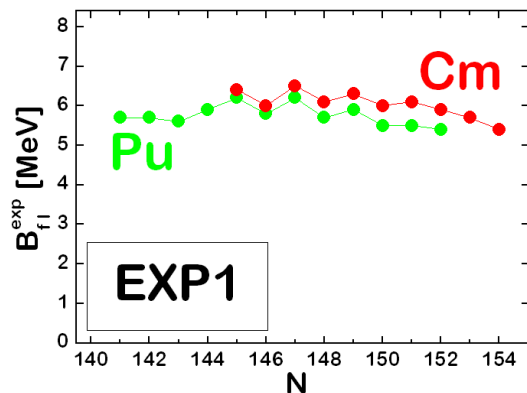

NIEPARZYSTO-PARZYSTY STAGGERING W B_f

wyraźny staggering w naszych barierach :

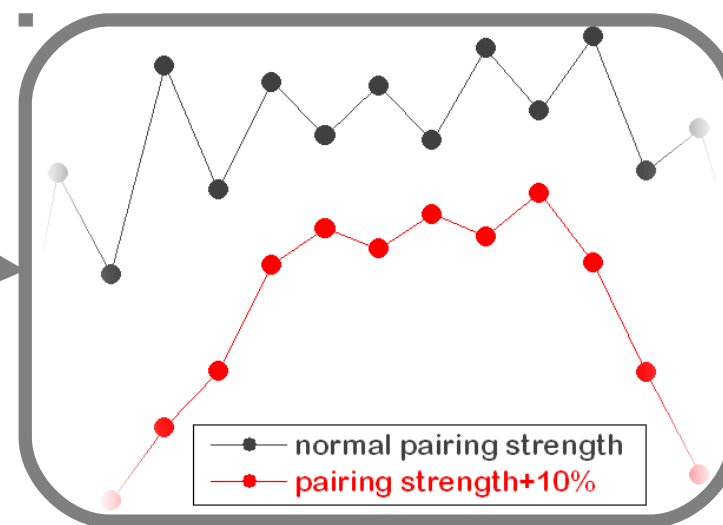
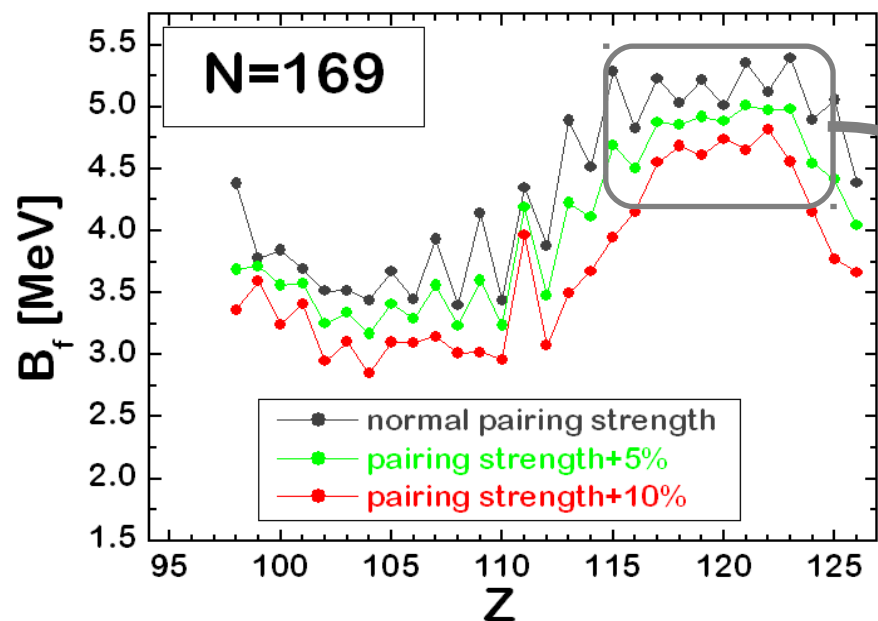
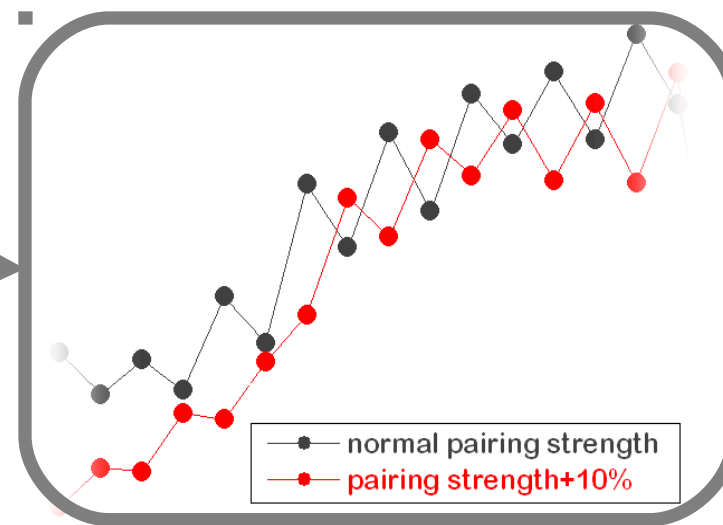
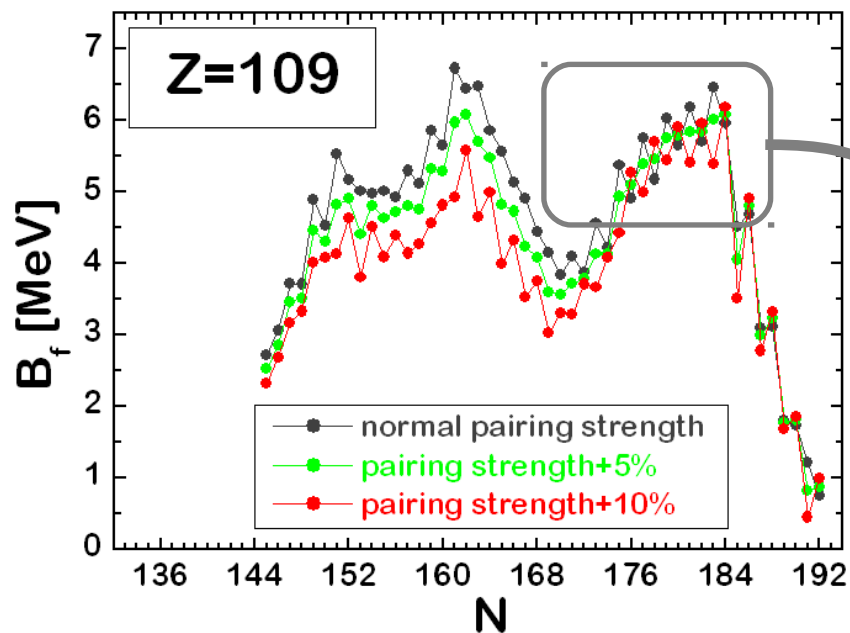
mniej wyraźny staggering w eksperymentalnych pierwszych B_f w aktynowcach :

EXP1 – G. N. Smirenkin, IAEA Report No. INDC(CCP)-359, Vienna, 1993.

EXP2 – RIPL Handbook, TECDOC-1034, IAEA, Vienna, 1998.

STAGGERING W B_f ZALEŻNY OD NATEŻENIA SIŁ PAIRING

BARIERY TEORETYCZNE I EKSPERYMENTALNE

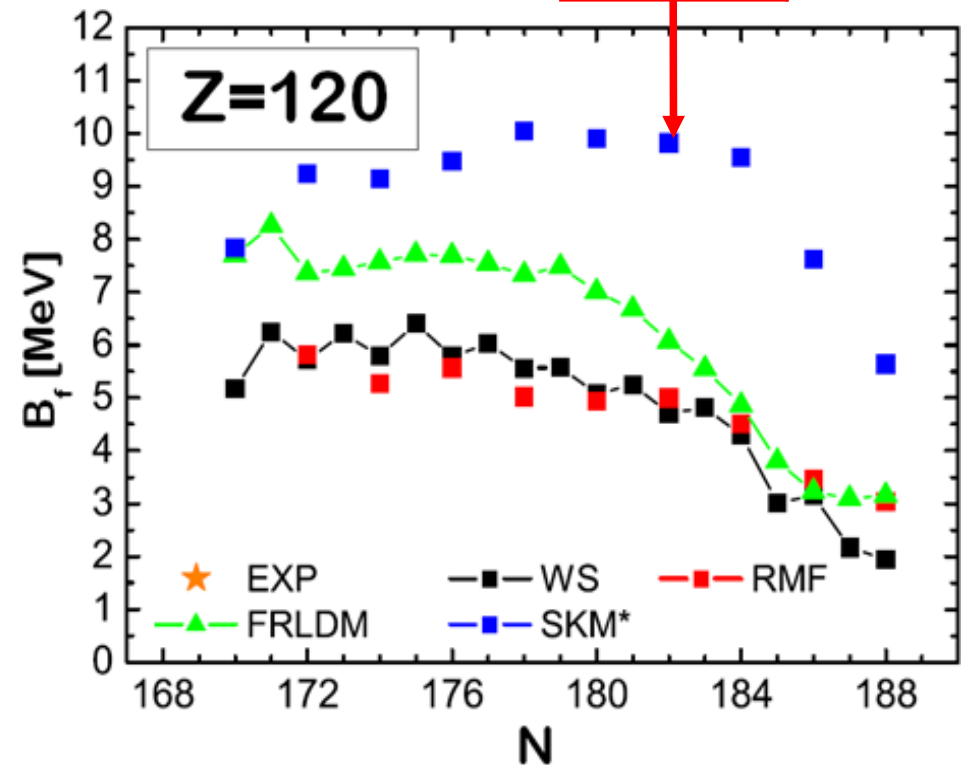
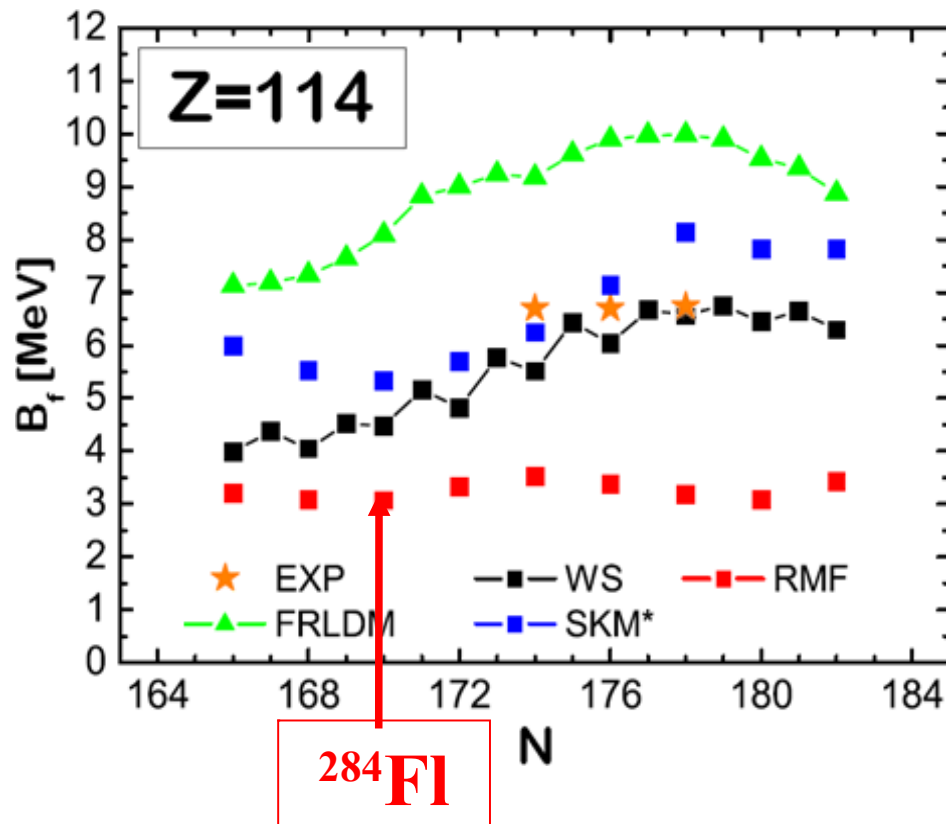
WS – nasze wyniki

FRLDM – P. Möller et al., *Phys. Rev. C* **91**, 024310 (2015).

SKM* – A. Staszczak et al., *Phys. Rev. C* **87**, 024320 (2013).

RMF – H. Abusara et al., *Phys. Rev. C* **85**, 024314 (2012); **82**, 044303 (2010).

EXP – M. G. Itkis et al., *Phys. Rev. C* **65**, 044602 (2002).

WNIOSKI (I) (STANY PODSTAWOWE)

- Brak wyraźnych globalnych minimów tetrahedralnych w obszarze $Z=82-126$, $N \geq 96$, charakteryzujących się dużą wartością parametru β_{32} .
- Wyznaczone **warunkowe minima** tetrahedralne ($\beta_{20}, \beta_{22} = 0$) charakteryzują się najczęściej dużą energią wzbudzeń (tj. **powyżej 2 MeV**), a w przypadku energii mniejszych niż 2 MeV nie są one chronione żadną istotną barierą.
- Jądra o $Z < 118$, których stany podstawowe wykazały (raczej niewielką) podatność na kształt opisywany przez β_{32} to tylko kilka izotopów **Po** z okolic $N=136$ oraz kilka bardzo egzotycznych nuklidów leżących poza granicami β -stabilności.
- Największe znaczenie kształtów opisywanych przez β_{32} w stanie podstawowym zaobserwowano dla ok. **40 nuklidów** z obszaru $Z=119-126$, $N=173-188$, wyłącznie przy jednoczesnej kombinacji β_{32} z β_{30} oraz z β_{22} .

WNIOSKI (II) (PUNKTY SIODŁOWE I BARIERY)

- Przeprowadzone rachunki wskazują na istnienie dwóch ważnych z punktu widzenia fizyki obszarów, tj. : **$Z=100-108$, $N=150-162$** oraz **$Z=114$, $N=176-180$** , charakteryzujących się stosunkowo wysokimi barierami rozszczepieniowymi.
- Uwzględnienie **kształtów trójosiowych** znacząco redukuje wysokości barier, nawet o **$2,5 \text{ MeV}$** . **Około 70%** wyznaczonych barier charakteryzuje się trójosiowymi punktami siodłowymi.
- W przypadku niektórych jąder, tj. **$Z \geq 109$ asymetria masowa** obniża pierwsze siodło, nawet o **$0,8 \text{ MeV}$** . Wydaje się, że efekt ten dotyczy wyłącznie siodła osiowo-symetrycznych.
- Efekt **nieosiowości heksadekapolewej** znacząco obniża bariery rozszczepieniowe dla jąder mających **$Z \geq 119$** , zwłaszcza neutrononiedomiarych. Efekt ten osiąga wartość **nawet 1 MeV** .
- Dostępne w literaturze oszacowania teoretyczne B_f różnią się znacząco. Nasze obliczenia wskazują, że bariery rozszczepieniowe są jeszcze dość znaczne dla okolic $Z=118$ ale **stają się niższe niż $5,5 \text{ MeV}$ dla $Z=126$** .